



KOZARSTVO



I KOZA DOJI NA GUBICU



HRVATSKI ZAVOD ZA POLJOPRIVREDNU
SAVJETODAVNU SLUŽBU

Dragutin Kasteljan, dipl. inž. agr.
I KOZA DOJI NA GUBICU

Izdavač: **HRVATSKI ZAVOD ZA POLJOPRIVREDNU SAVJETODAVNU SLUŽBU**
Ulica grada Vukovara 78, 10 000 Zagreb
Telefon: 385 - (0)1 - 61 06 190
Fax: 385 - (0)1 - 61 09 140
e-mail: hzpss@hzpss.hr
<http://www.hzpss.hr/>

Glavni urednik: dr. Ivan Katalinić

Tehnički urednik: Damir Ravlić • *Tisak:* FiLeDaTa • Tiskano u 1000
primjeraka

I KOZA DOJI NA GUBICU



ŠTEF

Ja sam Štef, imam 55 koza, jednog jarca i nekaj jaradi.

Imam pet ha vlastite zemlje i na njoj sijem koruzu, ječam, zob i lucernu.

Jedan dio zemlje imam u livadama, i to mi služi za senokošnju i za delanje sjenaže.

Od negda držim par koza, al od kad je mljekara počela otkupljivat mlijeko, ja sam povećal stado.

Koze i ni baš tak jednostavno hraniti kak ljudi misle.

O hranidbi koza nekaj sam pročitao, a nekaj su mi rekli i agronomi.

Od kad ih bolje hranim, one daju više mlijeka i ja od mljekare dobim lepe peneze.

Ja Vas bum navčilo kak se hrane koze.



SAVJETNIK

Jeste li se ikad zapitali, doji li vaša koza na gubicu!

Mliječne koze nisu sirotinjske krave, a to znači da ne može držati koze onaj tko ne može dobro hraniti krave.

***Koza koja daje 2 l mlijeka,
daje kao krava koja daje 20 l mlijeka,
ako se uspoređuju prema težini.***

Koze nam mogu dati puno ako i mi njima damo ono što trebaju.

Koze ne smijemo hraniti jednako u različitim fazama proizvodnje.

Ako dobiju kvalitetniji obrok, koze će nam trostruko vratiti.

U godini koza prolazi kroz različite faze proizvodnje:

a) **SUHOSTAJ** - *prvi dio suhostaja,*
 - *drugi dio suhostaja;*

b) **LAKTACIJA** - *početak laktacije,*
 - *sredina laktacije,*
 - *kraj laktacije.*

Hranidbu koza treba prilagoditi tim fazama.

Kako se to radi u našim stajama, reći će nam Štef.

ŠTEF

Kad koze prestanem musti onda im prestanem davat koncentrat, a hranim ih ovak:

Kad su suhe, u prvih trideset dana im dam na dan samo 2 - 2,5 kg sjena.

Zadnja dva mjeseca pred jarenje kozama pojačam hranu, pa tu onda k 2,5 kg sjena kozama dodam još 30 deka koruze na dan.



SAVJETNIK

Pri intenzivnom uzgoju treba podijeliti zasušene koze u jednu skupinu, a koze u laktaciji u drugu skupinu.

Zadnjih šest tjedana prije jarenja kozama ne treba davati više od 300 g koncentriranih krmiva.

Suhostaj bude većinom u zimskim mjesecima, pa je zimska ishrana uglavnom zasnovana na sijenu, silaži i koncentratu.

*Znate li da u tom razdoblju
možete koze hraniti i sjenažom.*

Koze smiju dnevno dobivati do 4,5 kg sjenaže.

Mogući dnevni obroci za prosječnu kozu u trećem mjesecu bređosti

vrsta krmiva	dnevni obrok u kg	
	1	2
sijeno livadno (prosječno)	2,2	
sijeno crvene djeteline (prosječno)		1,9

Primjeri mogućih dnevnih obroka za kozu u posljednja 2 mjeseca bređosti.

vrsta krmiva	dnevni obrok u kg	
	1	2
sjenaža livadne trave (početak cvatnje)	3,5	
kukuruz	0,3	0,3
sijeno		2,2

ŠTEF

Kad mi se koze ojariju onda je važno da na početku laktacije od njih dobim čim više mlijeka, jer kak sam pročitao u knjigama tad su koze u mogućnosti najveće proizvodnje.

Po preporuci agronoma napravio sam sjenažu i otkad hranim z njom iza jarenja, primetio sam da mi koze puno više dojiu, tak da bum drugo leto opet napravio puno sjenaže.

Svoje koze sad hranim ovak da im svaki dan dam:

- sjenažu: 4 kg
- sijeno livadno: 2 kg
- kukuruz: 0,7 kg



SAVJETNIK

Jeste li se ikad zapitali, zašto se mučite sa sušenjem sijena. Zašto ne radite sjenažu iz koje dobivate puno više hranjivih tvari nego iz sijena.

Prvi dan nakon jarenja kozama treba davati topli napoj od posija, a nakon toga s povećanjem proizvodnje treba povećavati i obrok.

Primjeri dnevnih obroka za ishranu prosječnih mliječnih koza na početku laktacije

vrsta krmiva	dnevni obrok u kg			
	1	2	3	4
sjenaža livadne trave (početak cvatnje)	4,5			
sjenaža DTS		4,5		
sijeno lucerne (početak cvatnje)		0,65		
sijeno livadno			2,5	2
stočna repa	1,5		2,00	2,5
kukuruz	1	1	1	
sojina sačma	0,25		0,25	
smjesa s 12 % proteina				1,3

Primjer izrade smjese s 12 % proteina:

na 100 kg

- kukuruz 57,5 %
- ječam 10 %
- zob 10 %
- pšenične posije 15 %
- sojina sačma 7,5 %

ŠTEF

Do trećeg mjeseca nakon kaj se koze ojariju mlijeko raste, a posle do zasušenja mlijeko polako opada.

Od kad hranim sa sjenažom i ne kupujem proteinska krmiva, jako sam zadovoljan jer mi se povećala zarada.

Po prilici 3 do 6 mjeseci nakon jarenja svoje koze hranim ovak da im dam:

- *sjenažu od trave:* 4,5 kg
- *sjeno od lucerne:* 0,5 kg
- *kukuruz:* 0,6 kg

Zadnje tri mjesece prije zasušenja svoje koze hranim ovak:

- *sjenaža od trave:* 4 kg
- *sjeno od lucerne:* 0,5 kg
- *kukuruz:* 0,4 kg



SAVJETNIK

Koze u kasnijim fazama laktacije ne treba hraniti istom količinom hrane kao u početku laktacije, jer je to nekorisno trošenje hrane i novaca.

Primjeri dnevnih obroka za ishranu prosječnih mliječnih koza u sredini laktacije (od 91 - 180 dan laktacije) s prosječnom proizvodnjom mlijeka od 2,6-2,7 l

vrsta krmiva	dnevni obrok u kg		
	1	2	3
sjenaža dts	4,5	4	
sijeno livadno			1
sijeno lucerne	0,4		
smjesa s 12 % proteina		0,5	0,5
kukuruz	0,5		
livadna trava košena ili paša		2	7

Kozama slabije kondicije mjesec dana prije pripusta treba pojačati obrok da dođe do oplodnje čim većeg broja jajašaca i da tako dobijemo veći broj jaradi u stadu.

Primjeri dnevnih obroka za ishranu prosječnih mliječnih koza na kraju laktacije (181-270 dan) s prosječnom proizvodnjom mlijeka od 1,6 - 1,7 l.

vrsta krmiva	dnevni obrok u kg		
	1	2	3
sjenaža DTS	4	4,5	
sijeno livadno			1,2
sijeno lucerne	0,3		
kukuruz	0,2	0,5	0,2
ječam	0,2		
livadna trava košena ili paša			6

ŠTEF

Za pripust svojih koza držim jednog jarca.

Jarca menjam svako leto tak da na gospodarstvu nebi imel parenja u familiji.

Jarca hranim slabije kad ne skače, a bolje u vrijeme pripusta.

Kad ne skače, onda jarcu na dan dam jesti samo 3 kg sena.

U vrijeme kad se koze tjeraju, jarcu dajem i koncentratnu hranu, a hranim ga tak da mu na dan dam:

- | | |
|-------------|--------|
| - sijena: | 2 kg |
| - zobi: | 0,4 kg |
| - kukuruza: | 0,3 kg |



SAVJETNIK

U sezoni parenja jarčevi imaju manji apetit za voluminoznom hranom, pa im treba davati koncentrate.

S koncentriranim krmivima treba početi ishranu 6 do 7 tjedana prije početka parenja, a prestati s takvom ishranom 6 do 7 tjedana nakon parenja.

Koncentriranu hranu treba postupno uvoditi u ishranu, a i postupno je treba smanjivati nakon sezone parenja.

Jarčevima treba izbjegavati davati prevelike količine fosfora, da ne bi došlo do oboljenja bubrega, pa zato treba izbjegavati ishranu s posijama.

PRIMJERI HRANIDBE JARCA IZVAN SEZONE MRKANJA (180 dana).

vrsta krmiva	dnevni obrok u kg	
	1	2
sjenaža livadne trave	4,5	
sijeno dts	0,4	2,5

ISHRANA JARCA U SEZONI MRKANJA

vrsta krmiva	dnevni obrok u kg	
	1	2
sjenaža livadne trave	3,5	3,5
kukuruz	0,6	0,3
ječam		0,35

NAPAJANJE KOZA I JARČEVA

Voda mora biti stalno na raspolaganju.

Voda mora biti čista, svježna, umjereno topla.

Najbolje je napajanje iz pojilica koje se postavljaju u visini ramenog zgloba.

Konzumacija vode ovisi o kategoriji životinje, klimatskom faktoru i godišnjem dobu.

ŠTEF

Danas sem zval poljoprivrednog savjetnika da poseti moje gospodarstvo.

Znate, ja svaku godinu dobim od koza oko 90 jaradi. Dok ih odhranim i prodam, potrošim puno penez.

Htel bi ga pitati, jel se tu da kaj prešparati na hrani.

Od kad hranim sa sjenažom, kak mi je preporučil savjetnik, jako sam zadovoljan, a i lepe peneze sam si prešparal jer ne trebam kupovati sačmu.

Sjenažu sem počel delati po preporuki agronoma iz Poljoprivredno savjetodavne službe, pa me sad baš zanima kakvu noviciju mi bu opet preporučil agronom.

Uz to kaj mi bu rekel agronom, bum si i ja pripremil neka pitanja o tome kaj me zanima jer on mi bu na to sigurno stručno odgovoril.

Obećal mi je da sutra sigurno dojde k meni.



To mi je drago čuti, a nadam se da budu došli, jer sam donio sa sobom više materijala o ishrani koza i jaradi, pa ću im to moći odmah podijeliti.

Već sam rekel svojim susedima da sam jako zadovoljan s vašimi savjeti. Došli budu i oni danas k meni da vas nekaj pitaju.



**Gospodin Štef koristi usluge
Poljoprivrednog savjetnika,
A VI?**

